

BINNENLANDS BESTUUR

DE DEMOCRATISCHE WAARDE VAN FYSIEKE BESLUITVORMING

Geerten Boogaard 24 mrt 2020 1 reactie

Onder druk wordt alles vloeibaar. En bij corona quarantaine wordt alles digitaal. Het enige substantiële bewijs voor de complottheorie dat Bill Gates het virus heeft uitgevonden, is het huidige gebruik van zijn Microsoft Teams.

Straks zal de samenleving anders terugveren uit de noodtoestand dan wij erin zijn gepropt. Sommige dingen zullen nooit meer hetzelfde worden. Dat zal deels worden herinnerd als vooruitgang, deels als verlies. Winst zal het zijn als studenten zich straks weer realiseren waarvoor zij eigenlijk collegegeld betalen: de mogelijkheid om met elkaar een vraagstuk uit te diepen. Hun hoogleraren, die in een paar dagen tijd van een niet-vitaal beroep naar webcammedewerkers zijn geduikeld, zullen het fysieke onderwijs ook weer meer waarderen. Een uitgestorven faculteit is een dode faculteit. Allemaal winst.

Verlies zal het echter zijn als tijdens deze crisis een onbezonnen digitalisering de essentiële democratische processen zou aanvreten. Dat zal gebeuren als de digitale besluitvorming in gemeenteraden en Staten die straks mogelijk wordt, uitgroeit tot een volwaardig alternatief voor fysieke besluitvorming. Dan komt er heel veel op het spel te staan.

De veiligheid, betrouwbaarheid en openbaarheid van de besluitvorming zijn hier nog niet eens de grootste risico's. Zoiets kan je namelijk gewoon goed regelen. Griffiers zullen de vergaderingen heus niet gaan afwerken in een zelfgekluste groepsapp. Elders is al ervaring opgedaan met digitale rechtshandelingen. In de gemiddelde vergadering van een Vereniging voor Eigenaren bijvoorbeeld. Of in de rechtspraak, waar rechters digitaal uitspraken ondertekenen.

Evenmin zijn de digitale vaardigheden van de lokale volksvertegenwoordigers het grootste probleem. Al zal een digitaal vaardige meerderheid ongetwijfeld een digitaal minder geletterde minderheid op achterstand zetten. Terwijl de digitale analafbeet helemaal buiten spel staat. Dat zijn allemaal risico's die je kunt beheersen.

Onherstelbaar kwetsbaar zijn echter de legitimerende rituelen van de democratie. En die staan op het spel als burgers hun pleit niet meer verliezen terwijl ze vanaf de publieke tribune van onder een kwaad spandoek hun hoofdelijk stemmende medeburgers recht in de ogen kunnen kijken, maar ergens vanuit de *deep state* moeten vernemen dat in hun nadeel is beslist.

Dit klinkt overdreven en verdacht ouboullig. Zeker dat stoffige staatsrecht weer. Maar het argument is ook het beste te begrijpen door het eerst in het extreme door te voeren. Staatsrecht 2.0 zonder openbare rituelen voor dingen die net zo goed digitaal kunnen, heeft geen stempassen, stembiljetten of stembussen meer nodig. Geen zaaltjes in bejaardenhuizen waar kiezers een irrationeel moment van democratische invloed ervaren. Een goede digitale peiling is immers minstens zo efficiënt en wellicht zelfs betrouwbaarder.

De ambtsketting van de burgemeester, zijn voorzittershamer en de bodebussen kunnen naar de kringloopwinkel en de raadszaal is een prima plek voor een extra computerserver. Geen fysieke ruimte meer waar het gewicht van de geschiedenis op de schouders drukt en alleen het geluid van de hamer als een besluit telt. Een digitaal platform is immers wel zo efficiënt.

Beëdiging, inhuldiging, koningschap: allemaal emotionele franje die de besluitvorming niet in de weg mag zitten. Hoeveel kostbare tijd heeft het wel niet gekost om Martin van Rijn in een jacquet te hijsen en hem helemaal langs de Koning te sturen voor een beëdiging?

Toch kunnen overbodige dingen essentieel zijn. Raadsvergaderingen zijn niet alleen een vitaal proces dat je slim en efficiënt kunt inregelen. Die vergaderingen zijn ook een instituut dat zo kwetsbaar is als ieders verwachting dat minderheden alleen in een echte raadszaal tijdens een officiële vergadering een stemming kunnen verliezen.

Als er de aankomende maanden toch tijdelijk gebruik zal moeten worden gemaakt van digitale besluitvorming, dan toch hopelijk met een ceremoniële bekrachtiging op de eerste reguliere vergadering na deze ellende.

Bron: <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/opinie/columns/de-democratische-waarde-van-fysieke.12720652.lynkx>.

© Copyright 2020 Kluwer. Alle rechten voorbehouden.